

กระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

Process for Promoting Educational Institution Management in the 21st Century to Become a Professional Learning Community of Saiy Nam Wang School Group under the Tak Primary Educational Service Area Office 1

วุฒิพงศ์ สุทนะ¹, จารุวรรณ แก่นทรัพย์²

^{1,2}วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, ตาก, ประเทศไทย

Wutipong Suttana¹, Jaruwon Gansup²
^{1,2}Northern College, Tak, Thailand
✉: Manu2554champ@hotmail.com
(Corresponding Email)

Received: 31 May 2025; Revised: 24 June 2025; Accepted: 27 June 2025
© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

กระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และ 2) หาแนวทางพัฒนากระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสม แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นการศึกษาสภาพกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และชั้นการศึกษาหาแนวทางพัฒนากระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 136 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39, \sigma = 0.44$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงไปต่ำคือ การวางแผน

สูงที่สุด รองลงมาคือ การนำ การควบคุม และการจัดองค์กร ต่ำที่สุด ตามลำดับ แนวทางพัฒนากระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สถานศึกษาควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมาเป็นพี่เลี้ยงช่วยสอนงานให้กับครูผู้สอน เปิดโอกาส ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่ม ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตาม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิก ในทีมให้เป็นที่ยอมรับและรับรู้ร่วมกันอย่างทั่วถึง และมีการวางแผนกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่องตามตารางจัดกิจกรรมกำหนดไว้

คำสำคัญ : กระบวนการส่งเสริมการบริหาร, ศตวรรษที่ 21, ชุมชนแห่งการเรียนรู้

Abstract

This research study examines the process of enhancing school administration in the 21st century to establish professional learning communities within the Wang River School Cluster under the Tak Primary Educational Service Area Office 1, with two primary objectives: 1) to investigate the current state of the school administration enhancement process for developing professional learning communities, and 2) to identify developmental approaches for improving this process. Utilizing a mixed-methods research design, the study is divided into two phases: an analysis of the existing administrative enhancement process and an exploration of potential development strategies. The study population comprised 136 participants, including school administrators and teachers from the Wang River School Cluster, along with seven experts. Data collection instruments included questionnaires and interviews, with analysis conducted through frequency distributions, percentages, means, standard deviations, and content analysis. The findings revealed that the overall state of the administrative enhancement process was rated at a high level ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.44$), with planning scoring highest, followed by implementation, control, and organizational structuring, respectively. Recommended developmental strategies include assigning technology specialists as instructional mentors for teachers, rotating leadership roles among community members to ensure collective participation, collaboratively defining and mutually acknowledging team responsibilities, and establishing structured schedules for continuous professional knowledge exchange.

Keywords: administrative enhancement process, 21st century, professional learning community

1. บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม เป็นองค์ประกอบในกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างยั่งยืน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงกำหนดวิสัยทัศน์ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อพัฒนาให้

เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้มีคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ให้ความสำคัญต่อการยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อขยายผลอย่างยั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) การบริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญ เนื่องจากการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาหากกระบวนการบริหารสถานศึกษาไม่เหมาะสมก็จะไม่สามารถทำให้กิจกรรมการศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการศึกษา (วิวัฒน์ ตู้อัจฉริยะ, 2560) ในระดับสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานภายในสถานศึกษาจะต้องเป็นกลไกหลักที่สำคัญเป็นปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสำคัญในการสร้างประสิทธิผลขององค์กรและเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศในการพัฒนาครู ด้วยการสร้างเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้นมาซึ่ง จะเป็นพื้นที่ที่ครูจะได้ช่วยกันพัฒนากระบวนการและวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน PLC จะช่วยยกระดับความรู้ความเข้าใจของครูแต่ละคน เห็นเป้าหมายร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นบุคคลและองค์กรการเรียนรู้ มีการทำงานเป็นทีม มีความเป็นกัลยาณมิตร ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันสร้างแรงบันดาลใจ เกิดความเข้าใจที่เปลี่ยนไปทำให้ Mindset เปลี่ยนไปในเชิงบวกและทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีของคนในสถานศึกษาซึ่งมีผลอย่างมากต่อบรรยากาศการทำงาน ทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข (วิเชียร ไชยบัง, 2562 : 42-46) การพัฒนาครูให้ได้มาซึ่งความรู้ทักษะ ประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อให้มีสมรรถภาพในการทำงาน มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการฝึกอบรมมาเป็นลักษณะการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) การนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) มาใช้ในสถานศึกษาเป็นเครื่องมือของการเปลี่ยนชีวิตครูจากผู้สอนเป็นนักเรียน มีการทำงานและการรวมตัวกันเป็นชุมชน หรือเครือข่าย ปรึกษาหารือและช่วยเหลือกัน เปลี่ยนแปลงการทำงานของครูและวัฒนธรรมของสถานศึกษา มีการสะท้อนความคิด พฤติกรรมของครูที่ได้รับจากการสนทนา เพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาวิชาชีพ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ไอริณ ปันพุด, 2563) สอดคล้องกับปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) ที่สรุปประโยชน์การนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในสถานศึกษาว่า เป็นเครื่องมือสำหรับให้ครูและผู้บริหารรวมตัวกันเป็นชุมชนที่มีส่วนร่วมในพันธกิจ วิสัยทัศน์และเป้าหมาย ร่วมกันปรับเปลี่ยนทิศทางและร่วมลงมือกระทำการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงการ

ปฏิรูปการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในแบบคู่ขนานกับการเสริมแรงซึ่งกันละกัน มีการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกทางภาษา สะท้อนแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ผ่านการแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญ สร้างความรู้สึกร่วมกันทางวิชาชีพและแนวทาง การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะเกิดขึ้นได้ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบท การพัฒนาระบบการสื่อสาร มีการวางแผนและจัดการทรัพยากร สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพ มีการตรวจสอบความก้าวหน้าและการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง (ไศศิษฐา ศรีสมบัติ, 2565)

การศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาของขวัญจิรา แต่งทอง (2565) พบว่า สภาพปัญหาด้านภาวะผู้นำร่วมกับด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจและร่วมมือ มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและครูไม่ร่วมมือกันดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถ ขาดการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ ไม่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมวางแผน ไม่จัดกิจกรรมให้ครูได้ปรึกษาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหาดังกล่าวนี้ สุพิชชา คณาโจด (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ควรมีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพให้ชัดเจน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ให้ครูมีส่วนร่วมดำเนินงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น สนับสนุนการทำงานร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรม รวมทั้งการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของวิทยากร ปัญญา (2565) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เห็นประโยชน์ของส่วนรวม มีการส่งเสริมบรรยากาศให้ครูทำงานร่วมกัน มีการสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ พัฒนาครูให้มีความผูกพันต่อโรงเรียน กำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันและการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารเพื่อให้เกิดค่านิยมและวิสัยทัศน์ที่จะร่วมกันขับเคลื่อนความสำเร็จมาสู่โรงเรียน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นบทบาท ของผู้บริหารที่จะต้องภาวะผู้นำวิชาการเพื่อการปฏิรูปการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและลดความโดดเดี่ยวของครู (ภัทรารวรรณ ปริมิตร, 2566)

กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นกลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่ในอำเภอสามเงา ประกอบด้วยโรงเรียน 12 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น บางแห่งไม่มีผู้บริหาร คุณภาพการศึกษายังไม่น่าพอใจ จากผลการทดสอบ NT , O-net ปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1, 2566) ได้กำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ความเป็นมา ความสำคัญและสภาพปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการส่งเสริมการ

บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ว่ามีสภาพกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างไร ก่อนนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการศึกษาหาแนวทางพัฒนากระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาให้เกิดการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อหากระบวนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแนวคิดการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสมเกียรติ ดาศา (2565) ได้กระบวนการบริหารแบบ POLC มี 4 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม เชื่อมโยงเนื้อหาลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำนวน 6 ลักษณะ คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วม การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การเป็นชุมชนกัลยาณมิตร การมีโครงสร้างสนับสนุนชุมชน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ดำเนินการดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 136 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปรนัยกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามกระบวนการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) กำหนดความหมายของค่าระดับไว้ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากเอกสารและรายงานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้อง กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาได้ 4 ด้าน คือ การวางแผน, การจัดองค์กร, การนำ และการควบคุม และเนื้อหาลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำนวน 6 ลักษณะ คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วม การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การเป็นชุมชนกัลยาณมิตร การมีโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

2. นำขอบเขตของเนื้อหาวิเคราะห์เพื่อสร้างนิยามปฏิบัติการ กำหนดตัวชี้วัดพฤติกรรมและหาความสัมพันธ์ของกระบวนการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กำหนดโครงสร้างข้อคำถามตามขอบเขตเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม ให้ครอบคลุมลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำนวน 6 ลักษณะ คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วม การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การเป็นชุมชนกัลยาณมิตร การมีโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

3. เสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา ความสอดคล้องกับเนื้อหา และความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถามกับความครอบคลุมเนื้อหา พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนเจ้าพ่อเขาแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .981

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรต่อไป

วิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แจกแบบสอบถาม ชี้แจงวัตถุประสงค์ แจ้งกำหนดนัดหมาย และเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 136 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์และประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสถิติตามประเภทแบบสอบถาม คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความถี่และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 สภาพกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดการแปลผลความหมายไว้ดังนี้

4.51-5.00 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนากระบวนการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีการ ดำเนินการดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติเบื้องต้นที่กำหนด คือ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางวิชาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า 3 ปี ประกอบด้วย นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) ลักษณะเป็นข้อคำถามความคิดเห็นปลายเปิด (Open-end) จำนวน 4 ข้อ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
2. นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละชั้น ๆ ละ 3 ข้อ นำมาสรุปอุปนัย เพื่อยกร่างเป็นข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจความถูกต้องการใช้ภาษา สร้างข้อคำถาม ความครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

4. จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

วิธีการเก็บข้อมูล ประสานขออนุเคราะห์กับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เสนอชื่อและขอหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ นัดหมายและดำเนินการตามที่กำหนด นำบันทึกผลการสัมภาษณ์มาตรวจความสมบูรณ์ถูกต้องเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์มาพิมพ์สรุปรวมรายด้านเรียงเป็นรายบุคคลแล้วสรุปอุปนัยวิเคราะห์ความสอดคล้องความคิดเห็นด้วยตารางวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ จัดลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำ เสนอในรูปตารางวิเคราะห์เนื้อหาตามลำดับ อภิปรายใต้ตารางด้วยความเรียง

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		μ	σ		
1	การวางแผน	4.45	0.44	มาก	1
2	การจัดองค์กร	4.36	0.47	มาก	4
3	การนำ	4.38	0.48	มาก	2
4	การควบคุม	4.38	0.49	มาก	3
โดยรวม		4.39	0.44	มาก	

ตารางที่ 1 พบว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39, \sigma = 0.44$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชั้นเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผน สูงที่สุด ($\mu = 4.45, \sigma = 0.44$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการนำ ($\mu = 4.38, \sigma = 0.48$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการควบคุม ($\mu = 4.38, \sigma = 0.49$) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านการจัดองค์กร ต่ำที่สุด ($\mu = 4.36, \sigma = 0.47$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการจัดโครงสร้างขององค์กรให้สนับสนุนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น โดยมีการกระจายการหมุนเวียนงาน เปลี่ยนบทบาทหน้าที่เพื่อเรียนรู้งานและสร้างภาวะผู้นำร่วมในกลุ่มอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการจัดสรรปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรที่เหมาะสมและเพียงพอ

ผลการหาแนวทางพัฒนากระบวนการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความถี่สูงสุดแนวทางพัฒนากระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ รายด้าน

ด้าน	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
การวางแผน	ควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยสอนงานให้เกิดการพัฒนาทักษะแก่บุคลากร	7
การจัดองค์กร	ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มย่อยผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตาม ในกิจกรรมตามกระบวนการของ PLC	7
การนำ	ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกในทีมให้เป็นที่ยอมรับและรับรู้ร่วมกัน	6
การควบคุม	ควรมีการวางแผนกำหนดเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีตารางการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน	6

ตารางที่ 2 พบว่า แนวทางพัฒนากระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สถานศึกษาควรมีการวางแผนเพื่อจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรอื่นที่มีทักษะและประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยสอนงานให้เกิดการพัฒนาทักษะแก่บุคลากร เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตาม โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบให้เป็นที่ยอมรับและรับรู้ร่วมกัน และมีตารางจัดกิจกรรมเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังนั้น สถานศึกษาต้องให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อเสนอแนวคิดในการวางแผน การปรับโครงสร้างการบริหารให้มีการกระจายอำนาจ สร้างภาวะผู้นำร่วมของครู และสนับสนุนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เป็นระบบมีความต่อเนื่อง

5. อภิปรายผล

สภาพการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า โดยรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาทางด้านวางแผนการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีสภาพการปฏิบัติสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง ให้ความสำคัญต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการร่วมตัดสินใจวางแผน ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร การเป็นผู้นำครูและการใช้ปฏิทินนิเทศเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน เห็นได้จากมีการประชุมสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้สอนในการปฏิบัติงานร่วมกัน การให้อิสระในการกำหนดบทบาทหน้าที่ แนวปฏิบัติและแบ่งงานกันทำ การให้ครูผู้สอนเสนอทางเลือกวิธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้อ และการเปิดโอกาสให้ร่วมกำหนดปฏิทินการกำกับ

ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของประทีนทิพย์ สีสองสม (2565) ได้สรุปผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องใช้กระบวนการบริหารโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม (Participation) แบ่งปันประสบการณ์ผู้นำ (Sharing Leadership) โดยให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ มีนวัตกรรมการแก้ปัญหาใหม่ ๆ มีการสร้างทีมงานและสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งในองค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำร่วม มีกระบวนการบริหารจัดการแนวใหม่ มีสัมพันธภาพ การปรับตัวเพื่อตอบสนองความไม่แน่นอนอย่างรวดเร็ว สร้างแรงบันดาลใจและมีความทะเยอทะยานเพื่อมุ่งสร้างความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของภาณุพงษ์ นิรัยรัมย์ (2566) เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การมีบรรทัดฐาน ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน สูงที่สุด และผลการวิจัยของภักัญญา นิยมจิตร (2566) เรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การร่วมเรียนรู้และประยุกต์ใช้ สูงที่สุด เช่นกัน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาต้องดำเนินการตามขั้นตอนในกระบวนการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้ครอบคลุมองค์ประกอบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามต้องการ ทั้งนี้ต้องเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างภาวะผู้นำร่วม ส่งเสริมทีมคุณภาพ สนับสนุนให้มีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ โดยการปรับโครงสร้างการบริหาร ให้มีความยืดหยุ่นในบรรยากาศของความเป็นชุมชนกัลยาณมิตร เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ CGS Blog (2021) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ร่วมกันในยุคปรกติถัดไปว่า การอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่ในยุค Next Normal จะต้องเป็นการพัฒนาเพื่อการปรับตัวเพื่อก้าวสู่ความสำเร็จ ให้มีความยืดหยุ่นและ Soft Skills อันเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะรับรู้ ขณะที่ Digital Transformation จะปรับเปลี่ยนพื้นฐานการเรียนรู้ ให้ทุกฝ่ายเกิดการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น ประสิทธิภาพการเรียนรู้จะเป็นระบบร่วมกันเป็นกลุ่มจะมีมากกว่าการเรียนรู้เพียงลำพัง ผ่านสื่อออนไลน์อย่างกว้างขวาง

กระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า สถานศึกษาควรมีการวางแผนเพื่อจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรอื่นที่มีทักษะและประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยสอนงานให้เกิดการพัฒนาทักษะแก่บุคลากร เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตาม โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบให้เป็นที่ยอมรับและรับรู้ร่วมกัน และมีตารางจัดกิจกรรมเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการบริหารให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำรงอยู่ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ต้องเปิดกว้างทาง

ความคิด มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาขับเคลื่อนกระบวนการบริหาร เพื่อสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมโดยใช้ข้อมูลประกอบ การตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนา มีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายและควรได้รับ การชี้แนะแนวทางวิธีการที่ถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของวัชรินทร์ อุดหนองเลา (2567) ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เกิดจากการนำแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน รวมทั้งยกระดับคุณภาพขององค์กรให้สูงขึ้น โดยการนำมาใช้เป็นกระบวนการในการบริหารจัดการระบบการทำงานในสถานศึกษา ให้สามารถดำเนินการบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ สถานศึกษาที่เป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะส่งผลให้เกิดการทำงานอย่างมีส่วนร่วม นักเรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ครูผู้สอนมีชุมชนกัลยาณมิตรในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ร่วม ชุมชนก็มีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับการวิจัยของธเนศ น้อยดี (2565) เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำแผนงานสร้างความรู้ ความเข้าใจและกระบวนการดำเนินงานแก่ครู ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายการดำเนินชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ชัดเจน และผลการวิจัยของภาณุพงษ์ นิธิรัมย์ (2566) เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารและครูควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและพันธกิจร่วมกัน กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบการทำงานของครูให้ชัดเจน มีการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ ความชำนาญจนเกิดภาวะผู้นำ มีการพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่มีความสะดวกรวดเร็วให้สามารถรับรู้ ร่วมกันแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมกันจัดกิจกรรม PLC เพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการสลับบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่นกัน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษา ที่ใช้กระบวนการบริหารโดยมีการวางแผน การจัดองค์กร การพัฒนาภาวะผู้นำและมีการตรวจสอบ ติดตาม การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีโอกาสประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Giles and Hargreaves (2006) ได้วิจัยเรื่อง The Sustainability of Innovative school as Learning Organization and Professional Learning Community during standardized reform พบว่า โรงเรียนที่มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะสามารถต้านแรงกดดันจากการแข่งขันในการเปลี่ยนแปลงได้ โดยองค์กรแห่งการเรียนรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะช่วยสร้างวัฒนธรรมใหม่ของครู เกิดภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจและการวางแผนความสำเร็จอย่างเป็นระบบของภาวะผู้นำ ทั้งนี้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะเป็นรูปแบบขององค์กรสมัยใหม่ที่มุ่งเน้นการสร้างสรรคนวัตกรรมและมีความยืดหยุ่นสูง

6. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มโรงเรียนสายน้ำวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน มีประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนด้านการจัดองค์กร ควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจ หน่วยงานทางการศึกษา และสถานศึกษาในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้มีแนวทางและเป้าหมายที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนสถานศึกษาในสังกัดให้มีการบริหารจัดการสถานศึกษาเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบองค์รวมเป็นสำคัญ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีโครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการความรู้เชิงบริหารสถานศึกษา เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีช่องทางการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ที่ประสบความสำเร็จและแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) แก่กันและกัน ช่วยให้เกิดเครือข่ายที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเกิดการพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. กลุ่มโรงเรียนควรมีการนำแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตมาส่งเสริมการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มและโรงเรียนในกลุ่ม โดยมีการใช้กระบวนการบริหารทั้ง 4 ชั้นอย่างมีส่วนร่วม มีการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนด้วยวิธีการที่หลากหลายผ่านช่องทางเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์และการจัดกิจกรรมปฏิบัติการแบบกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอย่างสร้างสรรค์

4. สถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้ร่วมกันกำหนดแนวนโยบาย เป้าหมายและสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดแนวทางเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีการทำงานแบบกัลยาณมิตรทางวิชาชีพ มีวัฒนธรรมขององค์กรแบบร่วมคิดร่วมทำ เพื่อนำความสำเร็จสู่องค์กรอย่างเป็นระบบ

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน ชุมชนและผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในบรรยากาศที่มีความสุข มีความไว้วางใจ เชื่อมันศรัทธา และเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

6. ครูผู้สอนควรเปิดใจและพร้อมให้ความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนครูอื่นด้วยความเต็มใจจริงใจไม่ปิดบัง พร้อมถ่ายทอดประสบการณ์ และเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้เกียรติและยอมรับความสามารถของเพื่อนครู

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนากระบวนการวางแผนการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนาการจัดองค์กรแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการจัดกิจกรรมตามแนวของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญจิรา แต่งทอง. (2565). *ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3* (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธเนศ น้อยดี. (2565). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2* (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประทีนทิพย์ สลีสองสม. (2565). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในอำเภอแม่ลาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2* (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2* (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). (2565, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 139(ตอนพิเศษ 258 ง), หน้า 1.
- ภักก์ญญา นิมังจจิตร. (2566). *ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา* (ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- ภัทรารวรรณ ปริมิตร. (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในกลุ่มโรงเรียนสุดเขตถิ่นไทย (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ภาณุพงษ์ นิธิรัมย์. (2566). สภาพและแนวทางการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 (ปริญญาานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วัชรินทร์ อุดหนองเลา. (2567). การบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความสุขในยุคความปกติถัดไป: กรณีศึกษาโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัด จันทบุรี (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิญาพร ปัญญา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิเชียร ไชยบัง. (2562). จิตศึกษาพัฒนาปัญญาภายใน (พิมพ์ครั้งที่ 7). โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา.
- วิวัฒน์ ตูจ่างงค์. (2560). รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 12(2), 187.
- โศศิษฐา ศรีสมบัติ. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุพิชชา คณาใจต. (2566). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (ปริญญา นิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมเกียรติ ดาสา. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร (ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566–2570). กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา”. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ไอริน ปั่นพุด. (2563). แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

CGS Blog. (2021). *Training and development for the next normal*. Retrieved January 12, 2024, from <http://www.cgsinc.com/blog/training-and-development-next-normal-lrn>

Giles, C., & Hargreaves, A. (2006). *The sustainability of innovative schools as learning organizations and professional learning community during standardized reform*. Retrieved August 15, 2024, from <http://www.sagepub.com>